د جرمني ژبي
د تورو وینگ

Die Aussprache der deutschen Buchstaben

Emal Yousofi
ايمل يوسفي

د جرمني ژبې د تورو وينګ

(د الماني ژبې د حروفو تلفظ)

Die Aussprache der deutschen Buchstaben

د کتاب په اړه:

د کتاب نوم: د جرمني ژبې د تورو وینګ

لیکوال: ایمل یوسفي (Emal Yousofi)

خپرندوی: ایمل یوسفي (Emal Yousofi)

د خپریدو کال: ۲۰۱۵

د جرمني ژبې د تورو وينګ

د جرمني ژبې د حروفو تلفظ

Die Aussprache der deutschen Buchstaben

Inhaltsverzeichnis	مخ	سرلیک (فهرست)
Buchstaben.............	**1**	................(توري (حروف
Alphabet................	**1**	..........................الفبې
Umlaut (Umlaute).....	**4**	..........(اوملاوټ (اوملاوټونه
Esszet....................	**7**	........................اسځت
Vokale....................	**8**	.......(واولونه (خپلواک غږونه
Diphthonge.............	**11**	........(ډيفتانګونه (غبرګغږونه
Konsonanten...........	**15**	...(کنسوننټونه (بې واک غږونه
Buchstaben-verbindungen.........	**32**	.........(د تورو ربطې (تړونونه

1. Buchstaben:

۱. توري (حروف):

جرمني ژبه ټول دېرش (۳۰) توري لري: ۲۶ الفبې، درې اوملاوټونه او یو بل د اسځټ په نوم.

1.1. Alphabet:

۱. ۱. الفبې (ابيځې، الفبأ):

Alphabet	Aussprache	پښتو تلفظ
A, a	ah	آ
B, b	bay	بې
C, c	tsay	څې (تسې)
D, d	day	دې
E, e	ay	اې
F, f	eff	اِف
G, g	gay	ګې
H, h	hah	ها
I, i	ee	اِي

J, j	jot	يوت
K, k	kah	کا
L, l	ell	اِل
M, m	emm	اِم
N, n	enn	اِن
O, o	oh	اُو
P, p	pay	پي
Q, q	koo	کو
R, r	err	ار
S, s	ess	اس
T, t	tay	تي
U, u	oo	اوو
V, v	fow	فو
W, w	vay	وي
X, x	ex	اکس
Y, y	ipsilon	اپسلون
Z, z	tset	ثټ(تسټ)

3

- د جرمني ژبې ليکنه په تورو سره کېږي او هر توری په وړه او غټه بڼه ليکل کېږي.
- جرمني الفبې له لاتيني الفبې څخه اخيستل شوې ده.
- د الفبې ويی د يوناني ژبې د لومړنيو دوه تورو " الفا او بېټا" څخه راوتلې اصطلاح ده.
- د جرمني ژبې په توروکې ډېر کارېدونکی توری "e" اوکم کارېدونکی توری "q" دی.
- توري نه بېلېدونکي يونونه (واحدونه) دي.
- د تورو مجموعې ته الفبې وايي.

1.2. Umalut (Pl. Umlaute):

۱. ۲. اوملاوټ:

جرمني ژبه درې اوملاوټونه لري. دغه توري د همسیاله واولونو چې په سر يې دوه ټکي وليکل شي، منځ ته راځي.

ä	Äpfel	منې (جمع)	Lärm	شور، غالمغال
	März	دمارچ میاشت	kämpfen	جنګېدل، جګړه کول
ö	Öl	غوړي، تېل	böse	غضبناک، بد، مرور
	Geldbörse	بټوه	können	توانېدل، زوررسېدل
ü	Übung	آزموینه	Anführer	مشر، رهبر، قاید
	amüsant	ساعت تېرونه	abkürzen	لنډول مخفف کول

<u>5</u>

۱. ۲. ۱. اوملاوټ په تاریخي ژبپوهنه کـــې د خپلواک غږ بدلون ته وايي، لکه: په لاندې جمله (غونډله) کې چې "u" په "ü" بدلېږي. (دواړه خپلواک غږونه دي).

1. Das „**ü**" in „Füße" ist der Umlaut des Vokals „**u**" in „Fuß".

der Fuß - die Füße

پښه - پښې (د جمع په حالت کې "u" په "ü" بدل شو)

۱.۲.۱. "äu" یوائینی غبرگغږ دی، چې اوملاوټ پکې راځي.

دودونه، رواجونه(ج.)	Gebräuche	شاوو، زلمی، شاه	Bräutigam
بې هوښه کول	betäuben	نوی زېږېدلی ماشوم	Säugling

۱. ۲. ۳. په هغه نومونو کې چې خپلواک غږونه (a, o, u) وي، له مفرد (یوگړي) څـــخه جمع (ډېرگړي) ته په اوښتو یاد توري په اوملاوټونو بدلېږي.

Knopf	Knöpfe	تنۍ(ګانې)، تکمې	تنۍ، تکمه–
Wort	Wörter	لغاتونه، ویې	لغت، ویی–
Vogel	Vögel	مرغۍ	مرغه –
Zahn	Zähne	غاښونه	غاښ –

۱. ۲. ۴. د یادو اوملاوتړونو ځایناستي لاندې توري هم جوړېدای شي.

ä=ae / ö=oe / ü=ue

1. Das kleine Kind zählt (zaehlt) das Geld.

۱. وړوکی ماشوم پیسې (روپۍ) شمېري.

2. Müssen (Muessen) Männer (Maenner) öfter (oefter) sprechen?

۲. آیا سړي باید (حتماً) اکثراً وغږېږي؟

3. Heute ist der Stadt öde (oede) und leer.

۳. نن ښار شړ او خالي دی.

• یادونه: د "ie" توري غبرګغږ نه دی، یواځــــې دواړه توري په شریکه سره ویل کېږي، لکه: "بینی (مچۍ)Biene".

1.3. Eszett „ß“ (Das Deutsche Eszett):

۱.۳. اسځټ:

اسځټ د جرمني ژبې خاص توری دی، چې په تېز اِس"scharfes"s هم يادېږي. اسځت (اسځټ) د ډبل اِس (ss) په څېر تلفظ کېږي.

د اسځټ توری يوازې د اوږدو واولونو (خپلواک غږونو) او ډايفتانګ (غبرګغږونو) څخه وروسته ليکل کېږي. که چېرې د کوم لغت (ويی) ټول توري په غټه بڼه ليکل کېدل، نو بيا د اسځت پرځای ډبل اِس ليکل کېږي، ځکه دغه توری په غټه بڼه نشته. لکه:

Straße	STRASSE	سرک، کوځه
Fußball	FUSSBALL	فوټبال

نورې نمونې (بېلګې، مثالونه):

1. Der Strauß soll der größte Vogel sein.

۱. اوښ مرغه د نړۍ تر ټولو غټ مرغه دی.

2. Nach dem Unfall fließt aus einem Auto Benzin auf die Straße.

۲. د ټکر څخه وروسته د يو موټر څخه په سړک تېل روان دي.

1.4. Vokal (Selbstlaut) (Vokale; Selbstlaute; Pl.):

۱.۴. واول (واولونه، خپلواک غږونه):

په جرمني ژبه کې "a, e, i, o, u" او درې اوملاوټونه "ä, ö, ü" او یو غبرګغږ "äu" خپلواک غږونه دي،چې په اوږد اولنډ ډول ویل کېږي.

1.4.1. Lange Vokale:: ۱.۴.۱. اوږده خپلواک غږونه:

په لاندې حالاتو کې یو واول یا خپلواک غږ اوږد ویل کېږي:

- دغه خپلواک غږونه "a, e, o, u" که د "l, r, m, n" تورو څخه وړاندې راغلل، نو د دواړو تر منځ د "h" توری لیکل کېږي او دا یې د اوږدوالي نښه ده:

Lahm, Bahre, dehnen, hohl, Ruhm, Huhn etc.

- د دوه اوږدو خپلواک غږونو (واولونو) ترمنځ چــې یو بې واک غږ راشي:

Leben, gehen, drehen, etc.

- د ډبل خپلواک غږ په راتلو (د ډبل واول په راتلو):

Aal, Saal, Klee, Fee, Boot, Zoo etc.

یادونه: د"ii, uu" توري یواځې د بهرنیو ژبو څخه پور شوي وییونو کې راځي، لکه: Hawaii, Vakuum etc.

- د "ie" (توري) د اوږد خپلواک غږ نښه ده:

Liebe, Wiese, Dahlie etc.

- د "i" خپلواک غږ اوږدوالی ځيني وخت د"h" يانې "ih, ieh-"
په بڼه هم ښودل کېږي:

ihm, ihn, ihnen, Vieh, fliehen, ziehen etc.

- د دوه بې واک غږونو ترمنځ چې د "h" توری راشي:

(ah, eh, oh, uh, äh, öh, üh)

nahen, bejahen, drehen, Darlehen, drohen, Floh (wegen: Flöhe), Kuh (wegen: Kühe), fähig, Krähe, Höhe, früh (wegen: früher) etc.

1.4.2. Kurze Vokale: ۱.۴.۲. لنډ خپلواک غږونه:

په لاندې حالاتو کې يو خپلواک غږ لنډ ويل کېږي:

- د لنډ خپلواک غږ څخه وروسته لږ تر لږه دوه بې واک غږونه راځي:

Bu**tt**er, pu**tz**en etc.

- د لنډ خپلواک غږ څخه وروسته تل ډبل بې واک غږونه راځي:

E**bb**e, A**ff**e, schli**mm**, i**mm**er, de**nn**, knu**rr**en etc.

- يادونه: د "kk, zz" پر ځای "ck, tz"ليکل کېږي:

A**ck**er, le**ck**er, Ka**tz**e, Matra**tz**e, Schu**tz** etc.

- **په ځينو حالاتو کې بې واک غږ نه ډبل کېږي،که څه هم خپلواک غږ لنډ وي:**

Bus, Klub, Chip, fit, top, Mob, Job etc.

- **همدارنګې د بهرنيو ژبو لغاتونه چې په "-ik, -it" تورو پای ته رسېدلي وي (نه ډبل کېږي او لنډ ويل کېږي):**

Kritik, Politik, Kredit, Profit etc.

lang gesprochene Vokale **اوږده خپلواک غږونه**	**kurz gesprochene Vokale** **لنډ خپلواک غږونه**
„h“ zwischen „a,e,o,u“ und „l,m,n,r“ z.B. lahm etc.	Vokal+Zwei Konsonanten z.B. putzen etc.
Vokal+ Konsonant+Vokal Leben, gehen etc.	Vokal+Doppelkonsonant z.B. Affe etc.
Doppelvokal z.B. Boot etc.	
„ie“ z.B. Liebe etc.	
„i“ (-ih, -ieh) z.B. ihn, ihm Ihnen etc.	
„h“ zwischen zwei Vokale z.B. drohen etc.	

1.5. Diphthong (Pl. Diphthonge):

۱. ۵. ډيفتانګ (غبرګغږ [ډيفتانګونه؛ غبرګغږونه. ج]):

غبرګغږونه(ديفتانګونه) له دوه خپلواک غږونو څخه جوړ شوي وي، لکه په "H*au*s, S*ei*te" لغاتونو کې د "au, ei" غبرګغږونه. جرمني ژبه پنځه غبرګغږونه لري. "ai, au, äu, ei, eu" غبرګغږونه دي.

ai	آی
au	او
äu	اوی
ei	آی
eu	اوی

ai	Hai	لوی کب	Kaiser	قيصر، پاچا
au	Zaun	کتاره، کيږه	saugen	رودل، رووړل
äu	Häuser	کورونه (جمع)	Mäuse	موږکان
ei	Geige	ويلون	leise	غلی، چپ
eu	Eule	ګونګی، بوم	Zeugnis	شهادتنامه

۱. ۵. ۱. د "äu+eu: ai+ei" غبرگغږونه یو ډول ویل کېږي.

د "äu, ei, eu" غبرګغږونه په هغو لغاتونو کې راځي، چې له آره جرمني وي.

Häute*	هویتې	پوستکي (جمع)
Heute	هویتې	نن، نن ورځ
Bäuche	بویشی	خېټې (جمع)
Beuche	بویشی	د ټوکرو لپاره تیزاب
Läute	لویتی	غږونه (جمع)
Leute	لویتی	خلک
Waise	وایزی	یتیم
Weise	وایزی	طریقه
Laib	لایب	ټیکله، روټ
Leib	لایب	جسم، بدن
Saite	زایتی	مزی، ژۍ، تار
Seite	زایتی	اړخ، خوا، بغل

*Haut (Sg.) – Häute (Pl.)　　　پوستکی (م.) – پوستکي (ج.)

۱.۵.۲. د "ai" غبرګغږ په جرمني او بهرنیو ژبو لغاتونو کې راځي.

په جرمني ژبې وییونو کې یاد توري په شریکه سره ویل کېږي:

Mai	مای	د مای میاشت
Kaiser	کایزه	قیصر

په هغو لغاتونو کې چې بهرنۍ ریښه ولري، خو اوس د جرمني ژبې څخه حسابېږي (هم په شریکه سره ویل کېږي):

Taiga	تایګه	تایګا

له بهرنیو ژبو څخه پور شوي وییونو کې:

په یوناني لغاتونو(وییونو) کې دواړه توري له یو بل څخه بېل ویل کېږي:

Mosaik	موزا ایک	موزاییک
naiv	نا ایو	بې تقصیره، عجیب

په فرانسوي لغاتونو کې پورته دواړه توري د "e" په څېر ویل کېږي:

Drainage	درېناژی	وچه سیمه
Saison	زېزون	موسم، فصل

۱.۵.۳. په جرمني ژبه کې د نورو ژبو غبرګغږونه:

د "ay" غبرګغږ:

Spray	شپرې	اسپرې، داره؛ شيندل

د "oi" غبرګغږ:

Broiler	برويله	د وريتولو چورګوړی

د "ou" غبرګغږ:

Patrouille	پتغوليه	ګزمه
Ouija	ويجي	ويجا(دجادوګرو تخته)

د "oy" غبرګغږ:

Foyer	فويې	دهلېز، هاسټل
oktroyieren	اوکتغوايیغن	يو څوک مجبورکول

د "ui" غبرګغږ:

Pfui	پفوۍ	يو ندايه غږ دی

1.6. Konsonanten (Mitlaute):

۱.٦. بې واک غږونه (اصلي توري، کانسونتونه، بې غږه توري):

لاندې توري بې واک غږونه دي.

b	بې	p	پې
c	څې	q	کو
d	دې	r	اِر
f	اِف	s	اِس
g	گې	t	تې
h	ها	v	فَؤ
j	یوت	w	وې
k	کا	x	اِکس
l	اِل	y	اُپسلون
m	اِم	z	څټ
n	اِن		

❶ د"b" توری:

د پښتو ژبې د "ب" توري غږ ورکوي، لکه:

Baum	بوم	ونه
Baby	بېبي	لالي، وړوکی ماشوم
Robbe	روبی	د اوبو سپی
Staub	شتوب	دوړه، خاورې

که چېرې نه پوهېدلئ، چـــې د یو ویي پای (Auslaut) په "b یا p" شوی، د زده کړې او صحي لیکلو لپاره یاد ویی اوږد کړئ.

اوږدونه په دې مانا چې: که نوم وي نو له مفرد څخه دې جمع ته واړول شي او یا دې له یاد نوم څخه کړ جوړ شي، که ستاینوم وي نو درجه دې ورکړل شي او که فعل (کړ) وي نو تصریف (گردان) دې شي او یا دې گردان شوی (اوړول شوی) فعل بېرته خپلې ریښې ته وگرځي. لکه:

Mit „b oder p" د"b که p" سره	Verlängerung اوږدونه	also یانې (داسې)	ژباړه
Kalb_	Kälber	Kalb	خوسی
Gra_	Gräber	Grab	قبر، لحد
Urlau_	beurlauben	Urlaub	رخصتي
gi_	geben	gib	ورکړه

❷ د "C" توری:

دغه توری په جرمني لغاتونو کـــې یواځې د ترکیب په بڼه راځي، لکه د "ch, chs, ck, sch" ترکیبونوکې او په ځانته توگه یاد توری د "ک س او چ" غږ ورکوي خو دغه ډول لغاتونه ټول له نورو ژبوڅخه اخیستل شوي وي، لکه:

Pascal	**پاسکال**	**ګام، قدم، تگ**
Computer	**کومپیوټر**	**کمپیوټر**
Creme	**کرېمی**	**کریم**
Balance	**بالانسی**	**انډول، توله، توازُن**
Renaissance	**رېنایسانس**	**نوی والی، نشأت**
Cembalo	**چېمبلو**	**هارپسیکورد**
Boccia	**بوچیا**	**بوچیا (یوه لوبه ده)**

- **په ځینو لغاتونو کې چې د یوناني ژبې رېښه ولری، د "څ" غږ ورکوي:**

Celsius	**څېلزیوس**	**د تودوخي درجه**
CD	**څې ډې**	**سي ډي**

❸ د "d" توری:

دغه توری د "د" توري غږ ورکوي، لکه:

Dreieck	درای۔ ایک	مثلث، درې څنډې
reden	رېدن (غېدن)	غږېدل، ګړېدل
Bild	بیلد	انځور، تصویر، عکس

- د ویی (لغت) په پای۔ کې د یاد توری تلفظ "t" ته ډېر مایل وي:

Rad	رات	تیر، ګاړی
Bild	بیلت	انځور، تصویر، عکس

- د دوه واولونو ترمنځ ډبل "dd" لیکل کېږي (په هغه صورت کې چې لومړی واول لنډ وویل شي):

addieren	ادیرن	جمع کول
Kladde	کلادی	جاذب کاغذ، وچوونی
Buddel	بودل	بوتل، پتک

❹ د "f" توری:

دغه توری د لغت په پیل، منځ او پای کې د "ف" غږ ورکوي،لکه:

Fenster	**فینسته**	**کړکۍ، ورسۍ**
Teufel	**توایفل**	**شیطان، ابلیس، شریر**
fünf	**فونف**	**پنځه**

· **د لنډ واول(خپلواک غږ) څخه وروسته تل ډبل** "ff" **لیکل کېږي:**

Affe	**افی**	**بیزو، شادو**
Schiff	**شیف**	**بېړۍ، کښتۍ**

❺ **د "g" توری:**

دغه توری د "ږ/گ" غږ ورکوي، لکه:

gehen	**گېین**	**تلل**
Gang	**گنگ**	**لار، مسیر**

·**یاد توری د ویي په پای کې د** "k" **په څېر ویل کېږي:**

Sarg	**زارک**	**تابوت**

• د "ig-" توري د لغت په پای کې د "ایش" غږ ورکوي:

König	کونیش	پاچا، پادشاه، ملک
wenig	وینیش	لږ، کم
dreckig	درېکیش	چټل، کثیف، ګنده
winzig	وینڅیش	ډېر وړوکی، کمکی
ledig	لېدیش	مجرد

❻ د "h" توری:

دغه توری د "ه" غږ ورکوي، لکه:

Hut	هوت	خولۍ، ټوپۍ
Ahorn	آهورن (آهوغن)	یو ډول ونه ده

• یاد توری د دوه واولونو ترمنځ چې د څپې بېلېدونکي"h"په نوم یادېږي نه ویل کېږي. (څپه بېلېدونکی ها"Silben trennendes „h)

drohen	درو ِان	تهدیدول، ډارول
Mühe	موی	زحمت، خواري،محنت

❼ د "j" توری:

دغه توری د "ی" یا انګلیسي ژبې د "y" غږ ورکوي، لکه:

Junge	یونګ	هلک، ځوان، ژبی
Jäger	یېګه	ښکاري
Kajak	کایک	قایق، کایک

- **په هغو لغاتونو کې چې له نورو ژبو څخه پور شوي وي، د پور شوې ژبې په څېر ویل کېږي:**

په فرانسوي لغاتونو کې:

Jackett	ژاکت	کورتۍ، جاکټ
Jeton	ژیتون	سمبول، نښه

په انګلیسي لغاتونو کې:

Joint	جواینت	جوینت، سیګرټې
Jury	جوري	داور، منصفه هیأت

❽ د "k" توری:

دغه توری د پښتو ژبې د "ک" غږ ورکوي، لکه:

Kiste	**کیستی**	**صندوق، بکس**
lenken	**لینکن**	**یوول، رهبري کول**
Kajak	**کایک**	**قایق**

❾ د "l(L)" توری:

دغه توری د "ل" توري غږ ورکوي، لکه:

Land	**لند**	**ځمکه، ټاټوبی، هېواد**
kalt	**کالت**	**یخ**

❿ د "m" توری:

دغه توری د "م" غږ ورکوي، لکه:

Mutter	**مُوته**	**مور**
kämpfen	**کېمپفن**	**جنګېدل، جګړه کول**
Grammatik	**ګراماتیک**	**ګرامر، ژبښود**

❶❶ د "n" توری:

دغه توری د "ن" غږ ورکوي، لکه:

Name	نامې	نوم، اسم
nun	نُون	اوس، فعلاً

❶❷ د"p" توری:

دغه توری د "پ" غږ ورکوي، لکه:

Park	پارک	پارک، دسیاحت پارک
Opa	اوپه	بابا، نیکه
Opposition	اوپوزیڅیون	مخالف، متضاده ډله

❶❸ د "q" توری:

دغه توری د "کو" غږ ورکوي، لکه:

Qualm	کوالم	لوګی، دود
Frequenz	فرېکوینڅ	څپه، فرېکویسني
Qualität	کوالیتېت	جنسیت، ښرنګوالی

❹❶ د "r" توری:

دغه توری د "ر/غ" غږ ورکوي، لکه:

کارغه	رابی (غابی)	Rabe
غر	بېرگ (بېغگ)	Berg
سهار	مُورگین (موغگین)	Morgen

• د "r" توری په جرمني کې د "غ او ر" په څېر ویل کېږي، ځوانه طبقه "غ" ته ترجیح ورکوي:

څنگل، څیگل	آرم (آغم)	Arm

• د "er" توري د لغت په پای کې د "ه یا a" توري په څېر ویل کېږي:

لنگر	انکه	Anker
ورور	بغوده (برووده)	Bruder

• د "ur" توري د لغت په پای کې د " اوه" په څېر ویل کېږي:

کلتور، فرهنگ، عنعنه	کُلْتُوه	Kultur
بکلوریا	ابیتوه	Abitur

❶❺ د"S" توری:

دغه توری د "ز او س" غږ ورکوي، لکه:

- **د لغت په پیل کې د "ز" غږ ورکوي:**

Saal	زال	تالار، سالون
sagen	زاگن	ویل
singen	زینگن	سندرې ویل
Sonne	زونی	لمر، نور
suchen	زوخن	پلټل، کتل

- **د دوه خپلواک غږونو تر منځ د "ز" غږ ورکوي:**

reisen	رایزن (غایزن)	سفر کول
lesen	لېزن	لوستل

- **د "l(L), m, n, r" تورو څخه وروسته د " ز" غږ ورکوي:**

Amsel	امزل	ښارو، مینا، ښارونې
Transit	تغانزیت	د تېرېدو اجازه

• د "‎-sam, -sal, -sel, -einsam‎" وروستاړو کې تل د "ز" غږ ورکوي (د "ز" په څېر ویل کېږي):

einsam	آینزم	ځانته، یواځې
Schicksal	شیکزال	تقدیر، قسمت، نصیب
Rätsel	رېتزل (غیتزل)	معما، کیسۍ، اسرار

• د لغت په پای کې د "س" غږ ورکوي (د "س" په څېر ویل کېږي):

Glas	گلاس	گیلاس، پیاله؛ شیشه
Bus	بوس	بس

• د لغت په منځ کې د کنسوننټ (بې واک غږ) څخه مخکې او وروسته د "س" غږ ورکوي:

Wespe	ویزپي	مچۍ، غالبوزه، ډنډاره
Weste	ویستي	واسکټ، سدرۍ
Erbse	ایغبسي	نخود، دال
Ochse	اوکسي	غویی، غوايي

❶❻ د "t" توری:

دغه توری د "ت" غږ ورکوي، لکه:

Tinte	**تینتی**	**د قلم رنګ، مشوانۍ**
Garten	**ګارتن**	**بڼ، باغ**
Subjekt	**زوبیکت**	**مضمون، فاعل**
Butter	**بوته**	**کوچ**

۰ د "t" توری د "d" توري څخه وروسته نه ویل کېږي (dt-):

Verwandt	**فېروانت**	**خپل، خپلوان، خپښ**
gewandt	**ګېوانت**	**ماهر، رسېدلی**

❶❼ د "u" توری:

دغه توری د "او/ و" غږ ورکوي، لکه:

Ufer	**اوفه**	**ساحل، څنډه، غاړه**
Uhr	**اوه**	**ساعت، ګړۍ**
Durst	**دوغست**	**تنده**

❽❶ د "V" توری:

دغه توری د "ف" غږ ورکوي، لکه:

Vater	**فاته**	**پلار**
Volk	**فولک**	**اولس، خلک، ملت**
verstehen	**فېرشتېین(فېغشتېین)**	**پوهېدل**
Passiv	**پاسیف**	**مثبت؛ مفعول، بېکاره**
Detektiv	**دېتیکتیف**	**مخفي پولیس**
nervlich	**نېغفلیش**	**ناکراره، ناړام**
Lärvchen	**لېغفشن**	**ښکلی صورت**

- **د بهرنیو ژبو څخه پور شوي لغاتونو کې د "و" غږ ورکوي:**

Video	**ودیو**	**ویډیو**
Visum	**ویزوم**	**ویزه**
Virus	**ویروس**	**وایرس**
Vase	**وازی**	**ګلدانۍ**

❶❾ د "w" توری:

دغه توری د "و" یا د انګلیسي ژبې د "v" توري غږ ورکوي، لکه:

zwei	څوای	دوه
waschen	واشن	وینځل، پرېمینځل

❷⓿ د "x" توری:

دغه توری د "کس یا ks" تورو غږ ورکوي، لکه:

Axt	اکست	تبرګی، تبر، ساتول
Hexe	هېکسې	جادوګره ښځه
Syntax	سونتکس	غونډله پوهه، نحوه

❷❶ د "y" توری:

دغه توری د "ی" غږ ورکوي، لکه:

Yoga	یوګا	جوګ، ذهني ریاضت
Handy	هېنډي	موبایل، لاسي تیلیفون

- **یواځې د بهرنیو ژبو په لغاتونو (وییونو) کې دغه توری لیکل کېږي:**

- یاد توری د ویي په منځ کې ډېری وخت د "او" په څېر ویل کېږي:

Typhus	توفوس	توره تبه،محرقه،وچکۍ
Asyl	ازول	پناه
Mythos	موتوس	افسانه، مواسه
Sympathie	زومپاتي	علاقه، مینه، پلوي

- د لغاتونو په پای‌کې د "i" په څېر ویل کېږي:

Baby	بېبي	وړوکی ماشوم
Story	ستوري (ستوغي)	قیصه، کیسه، حکایت
Party	پارتي (پاغتي)	مېلمستیا، بنډار
Hobby	هوبي	شوقي کار، ذوق

- په ځینو نورو لغاتونو کې د "آی، اوی او یا د ai" تورو په څېر ویل کېږي:
  - آی لکه: اِسای Essay ؛ اوی لکه: کوباُی cowboy؛
  - د "ai" تورو لکه: نایلون Nylon؛ ستایلن stylen؛

❷❷ د "z" توری:

دغه توری د پښتو ژبې د "څ" یا د "ts" تورو غږ ورکوي، لکه:

Zimmer	**څیمه**	**کوټه، اطاق**
Brezel	**برېڅل**	**پرتزل،غوټه شوې ډوډۍ**
Weizen	**وایڅن**	**غنم**

·د"tz" توري د "ts" غږ ورکوي:

Blitz	**بلیتس**	**برېښنا، برق، بجلۍ**
Hitze	**هیتسی**	**گرمي، تودوخه؛ تاو**

· د بهرنیو ژبو په ځانگړې توگه له انگلیسي ژبې څخه پور شوي لغاتونو کې د "ز یا انگلیسي ژبې z" په څېر ویل کېږي:

Zero	**زیرو**	**صفر**
zoomen	**زومن**	**غټ کول، لویول**
Puzzle	**پَزل**	**موخۍ، کیسۍ، معما**
Blizzard	**بلیزارد**	**د واورې توپان، بادوړه**

1.7. Buchstabenverbindungen:

۱.۷. د تورو ربطې (تړونونه، ترکيبونه، وصلونه):

KS.	پښتو انډول	KS.	پښتو انډول
ch	خ، ش، ک، چ	rh	ر
chs	اکس، کس	sch	ش
ck	ک	sp	شپ
dh	د	st	شت
dsch	ج	th	ت
dt	ت	tia	څيا، تسيا
gh	ږ، گ	tial	څيال، تسيال
ieren	اِيرن	tion	څيون
ig	ايس	tsch	چ
ion	اِون	wh	و
kh	ک	zial	څيال
pf	پف	ziell	څيل
ph	ف	zsch	چ

① د "ch" توري یا ترکیب:

دغه توري په جرمني لغاتونو (وییونو)کې د "خ او ش" غږونه ورکوي،چې د "اخ لَوْت Ach-Laut او ایش لَوْت Ich-Laut" په نوم یادیږي.

د "خ" غږ (Ach-Laut):

د"ch" توري وروسته له (a, o, u, au) توروڅخه د "خ" غږ ورکوي:

Dach	دخ	بام، بلې
Nacht	ناخت	شپه
machen	ماخن	کول
Schmach	شماخ	رسوایي
Loch	لوخ	سوری
Tochter	توخته	لُور
Buch	بوخ	کتاب
Tuch	توخ	ټوکر،لاس/ځان وچونی
Bauch	بَوْخ	خېټه
tauchen	تَوْخن	غوټه وهل، ډوبېدل
rauchen	غوخن	سګرټ څکل

د "ش" غږ Ich-Laut:

د ch توري وروسته د(e, i, ie, ä, ö, ü, ei,eu, äu,l, n, r)

تورو څخه د " ش" غږ ورکوي:

Zeche	څېشي	د سکرو کان
Blech	بلېش	حلبي، د اوسپنې ټوټه
sprechen	شپرېشن	خبرې کول، غږېدل
ich	ايش	زه، ما
Gesicht	ګېزيشت	مخ، ونګی
verzichten	فېرڅيشتن	د يو شي څخه تېرېدل
riechen	غيشن	بوی کول
kriechen	کغيشن	خاپوړې کول
Fläche	فليشي	مساحت
lächeln	لېشلن	موسکېدل، تبسم کول
Köcher	کوشه	پخوونکي، آشپزان
Löcher	لوشه	سورې (جمع)
köcheln	کوشلن	خوټېدل، ايشېدل

Gerücht	گېغوشت	آوازه، ، شايعه، انگازه
Tücher	توشه	ټوکرې، ټوکران
Süchtig	زوشتيش	معتاد، روږدی
nüchtern	نوشتغن	په ورږې خېټه
zeichnen	څايشنن	رسمول، انځورول
Teich	تايش	ډنډ، حوض
Seuche	زويشی	ساري نارغي
leuchten	لويشتن	رڼول، روښانول
euch	اويش	تاسو ته
Bäuche	بويشی	خېټې (جمع)
Sträucher	شتغويشی	بوټي، خس وخاشاک
Dolch	دولش	چاړه، خنجر
Milch	ميلش	شېدې، پی، شوده
Mönch	مونش	راهب، بامبڼ، ترسا
Bronchitis	بغونشيتيس	برونشيت (ناروغي)

Fenchel	**فینشل**	**بارتنگ، خواږه ولني**
durch	**دوغش**	**په منځ، تر، په وسیله**
Arche	**آغشی**	**د نوح** علیه سلام **بېړۍ**
Furcht	**فوغشت**	**ډار، وېره، وهم، ترهه**

- **یاد توري د** -lich, -chen **وروستاړو کـــې تل د "لیش او شِن" غږ ورکوي:**

eigentlich	**آیگینتلیش**	**په واقعیت کې؛ اخیراً**
plötzlich	**پلوتسلیش**	**ناڅاپه**
Brötchen	**بروتشن (بغوتشن)**	**وړه ډوډۍ**
Stückchen	**شتوکشن**	**کوچنۍ ټوټه، وړه**

- **د** "ch" **توري په پورشوي لغاتونو کې په ځانګړي توګه په هغو لغاتونو کې چې یوناني ریښه ولري، د "ش" غږ ورکوي:**

Chemie	شېمي	کیمیا
China	شینا	چین
Echo	اېشو	انګۍ، انګازه
Orchidee	اوغشیدې	رنې، رونه
Psyche	پزوشي	روح، ساه، ذهن، روان
Oligarchie	اولیګاغشي	د څو تنو واکمني
Chirurgie	شیغوغګي	جراحي
Mechanik	میشانیک	میخانیک
Monarchie	موناغشي	پاچاهي، ټولواکي

· د "ch" توري په ځینو پور شوي لغاتونو کــې مخکې له "a, o, u" تورو څخه د خ غږ ورکوي (د خ په څېر ویل کېږي):

Almanach	المانخ	تقویم، جنتري
Achilles	اخیلیس	آشیل(د یونان یوقهرمان)
Baldachin	بَلْداخین	سایوان، امبالۍ
Brachial	براخیال	ځاروي صفتی سړی

Epoche	اپیوخی	عصر، زمان، دوران
Autochthon	اوتوختون	وطني
Rochen	غُوخن (روخن)	مکړی (یو ډول کب)
Moloch	مولوخ	یو ډول ځرمخکۍ ده
Chuzpe	خوزپی	بې حیایي، بې شرمي
Eunuch	اوینوخ	خسي، هجړا

• د"ch" توري په ځینو یوناني لغاتونو (هغه لغاتونه چې له آره یوناني وي خو اوس په جرمني ژبه کې کارول کېږي، لکه په پښتو کې چې عربي لغاتونه کارول کېږي)په پیل کې او همدرانگې له ایتالوي څخه پورشوي لغاتونو او جرمني ژبې خاص نومونو (ځانگړي نومونو) کې د "ک یا k" غږ ورکوي.

Chamäleon	کامېلیون	کربوړی، کمیلیون
Chaos	کاؤس	گډوډي، بې نظمي
Charakter	کَرکُته	کرکتر، خوی، عادت
Chlorid	کلورید	کلورایډ، مالگه

Cholesterin	كوليسترين	كلسترول، غوړ
Cholera	كولېرا (كولېغا)	كولرا، نس خوږی
Orchester	اورکېسته	د موزيک ډلګۍ
Melancholie	مېلانكولي	ماليخوليا، سودايي
Chemnitz	كيمنيتس	په جرمني کې دښار نوم
Chiemsee	كيمزې	د يوې بحيرې نوم
Christian	كريستيان	كريستيان (نوم)

• د "ch" توري له فرانسوي ژبې څخه پور شوي لغاتونو کې د "**ش**" غږ ورکوي:

Chance	شانسی	چانس
Charme	شغمی (شرمی)	شرم، نزاکت، جذابيت
Chef	شيف	رئيس، مشر، آمر
Chicoree	شيکوغي (شيکوري)	تريخه، كاسنی، شمکی
Chauvinismus	شوُوينيزموس	شوفينيه؛ هېواد پالنه
Chiffre	شيفغې (شيفرې)	عدد، رقم

Branche	بغانشی (برانشی)	بخش، رشته، شعبه
Attache	اتاشی	د سفارت هیأت
Revanche	غېوانشی (رېوانشی)	غچ، قصد، بدل
tranchieren	تغانشیغن (ترانشیرن)	پرېکول، غوڅول

- د "ch" توري له هسپانیوي او فرنسوي ژبې په لغاتونو کې د "چ" غږ ورکوي:

Champion	چمپیون	اتل، پهلوان، مبارز
Couch	کوچ	کَوْچ، نیمه تخت
Sandwich	سَندویچ	سینډویچ
checken	چیکِن	چک کول، کنترولول

- په اصلي جرمني ژبې لغاتونو(ویيونو) کې:

Nach: a, o, u, au	وروسته له دغو تورو د "خ" غږ ورکوي
Nach: e, i, ie, ä,ö, ü, ei,eu, äu,l,n,r	وروسته له دغو تورو د" ش" غږ ورکړي

- او د بهرنیو ژبو لغاتونو کـــې چې اوس په جرمني ژبې کې هم کارول کېږي، بیا د "ش، خ، ک او چ" غږونه ورکوي.

② د"chs" توري:

دغه توري د "کس / اکس یا x" غږ ورکوي:

sechs	**زیکس**	**شپږ**
wachsen	**وکسن**	**غټېدل**
Lachs	**لکس**	**د یو کب نوم دی**
Hachse	**هکسی**	**د سخوندر یا خوګ پښه**
Dachs	**دکس**	**تورلمی، ګورکبش**

③ د "ck" توري:

دغه توري د "ک" غږ ورکوي:

Wecker	**ویکه**	**زنګي ساعت**
Blick	**بلیک**	**نظر، لیدنه، لید، کتنه**
backen	**بَکن**	**پخول**
ruckeln	**غوکلن (روکلن)**	**ټکان ورکول، ښورول**
zockeln	**څوکلن**	**خوشی ګرځېدل**

④ د "dh" توري:

دغه توري د "د" غږ ورکوي (د "h" توری نه تلفظ کېږي، یانــــې حذف کېږي):

Dharma	**دارما**	**دهرما، د نړۍ نظام**
Dhaka	**داکا**	**داکا (پلازمینه)**

⑤ د "dsch" توري:

دغه توري د "ج" غږ ورکوي، خو ډېر لږ کارول کېږي:

Dschungel	**جونګل**	**ځنګل**
Dschinn	**جین**	**جن، پېری**
Dschibuti	**جیبوتي**	**جیبوتي (هېواد)**

⑥ د "dt" توري:

دغه توري د "ت" غږ ورکوي (د "d" حرف حذف کېږي):

Stadt	**شتات**	**ښار**
Gesandter	**ګېزنته**	**استازی، پلاوی، رسول**

⑦ د "gh" توري:

دغه توري د "ږ"غږ ورکوي (ډېری وخت د پښتو "غ" ځایناستی جوړېږي):

په اصلي جرمني ژبې لغاتونو کې نه راځي:

Ghetto	گېټو	گېټو
Joghurt	یوگورت	ماسته
Spaghetti	شپگتي	آش، میاچي
Ghazni	گزني	غزني
Ghazali	گزالي	غزالي
Ghaziabad	گازي اباد	غازي آباد
Ghana	گانا	گانا
Ghor	گور	غور

- په انگلیسي لغاتونو کې نه تلفظ کېږي:

night	نایت	شپه
light	لایت	رڼا، روښنایي

⑧ د "-ieren" توري:

دغه توري د "ایرن" غږ ورکوي او تل د فعل (کړ) په پای کې راځي:

konjugieren	**کون یوگیرن**	**گردان کول، اوړول**
absolvieren	**ابزولویرن**	**فارغ التحصیل کېدل**
diffamieren	**دیفامیرن**	**تورلگول، تهمت لگول**

⑨ د "-ig" توري:

دغه توري د "ایش" غږ ورکوي (د "ایش" په څېر ویل کېږي):

richtig	**غیشتیش (ریشتیش)**	**صحي، واقعي**
wichtig	**ویشتیش**	**مهم، ضروري**
traurig	**تغوغیش (ترووریش)**	**غمژن، خواشینی**

⑩ د "-ion" توري:

دغه توري د "اِاُن" غږ ورکوي:

Aversion	**اویغزیون**	**د یوچا نه بد راتلنه**
Dimension	**دیمینزیون**	**بُعد**

①① د "kh" توري:

دغه توري د "ک" غږ ورکوي (اکثراً د "خ" لپاره راځي):

Khan	خان	خان، ملک
Khmer	کمر	کمبوديا، کمبوجيا
Khalid	کاليد	خالد

①② د "pf" توري:

دغه توري د "پف" غږ ورکوي:

Pferd	پفېغد (پفېرد)	اسپ
Kopf	کوپف	سر

①③ د "ph" توري:

دغه توري د "ف" غږ ورکوي:

Phantasie	فانتازي	خيال، تصور، خيال پلو
Strophe	شتغوفی (شتروفی)	نيمکۍ، مصرع، بيت
Paragraph	پاغاگغاف (پاراگراف)	ماده (قانون)، فقره

④① د "rh" توري:

دغه توري د "ر" غږ ورکوي:

Rhein	راین (غاین)	د راین سیند
Rhetorik	رېتوریک (غیتوغیک)	بلاغت، معاني
Rhythmus	روتموس (غوتموس)	وزن، ټال، سجع، ریتم

⑤① د "sch" توري:

دغه توري د "ش" غږ ورکوي:

schlaffen	شلافن	بیده کېدل، ویده کېدل
Schnee	شنې	واوره

⑥① د "sp" توري:

دغه توري د "شپ" غږ ورکوي، (د لغت او څپې په پیل کې):

Spinne	شپینې	غڼه
sprechen	شپرېشن	خبرې کول
spielen	شپیلن	لوبې کول

⑦① د "st" توري:

دغه توري د "شت" غږ ورکوي، (د لغت او څپې په پيل کې):

Straße	شتراسې	سړک، کوڅه
Stunde	شتوندې	ساعت، ګړۍ
steigen	شتايګن	ختل، اوچتېدل

⑧① د "th" توري:

دغه توري د "ت" غږ ورکوي:

Apotheke	اپوتېکِ	درملتون
Thema	تېما	موضوع، باب، مطلب
Mathematik	ماتېماتيک	رياضي
Theater	تې آته	تياتر

⑨① د "tia" توري:

دغه توري د "تسيا" غږ ورکوي:

Initiative	اِنيتسياتيو	ابتکار، نوښت

②⓪ د "tion" توري:

دغه توري د "ښيون" غږ ورکوي:

Emotion	ايموښيون	احساس، وُجد
Aktion	اکښيون	عمل، کړنه
Nation	ناښيون	ملت، اولس، قام

②① د "tsch" توري:

دغه توري د "چ" غږ ورکوي:

Deutschland	دويچلند	جرمني، المان
Dolmetscher	دولمېچه	ژباړن، ترجمان
Peitsche	پايچې	متروکه، قمچينه

②② د "wh" توري:

دغه توري د "و" غږ ورکوي (د "h" توری نه تلفظ کېږي):

د نورو ژبو څخه پور شوي لغاتونو کې راځي:

Whirlpool	ويرل پول	غولی، ګرداو
Whist	ويست	د پتو يوه لوبه

③② د "zial" توري:

دغه توري د "ځِيال" غږ ورکوي:

Potenzial	پوتېنځيال	استعداد، پټ قوت
Differenzial	دېفېغېنځيال	تشخيصوونکی

④② د "ziell" توري:

دغه توري د "ځيل" غږ ورکوي:

Substanziell	سوبستانځيل	اساسي، مهم، معتبر
essenziell	ايسينځيل	ضروري، حتمي، لازمي

د نوي ليکدود Rechtschreibung په اساس د "-tial,tiell"
وروستاړي اوس په "-zial, ziell" ليکل کېږي:

Alte Schreibweise زوړ ليکدود (د ليکلو زړه طريقه)	Neue Schreibweise نوی ليکدود (د ليکلو نوې طريقه)
Potential	Potenzial
Differential	Differenzial
Substantiell	Substanziell

⑤② د "zsch" توري:

دغه توري د "چ" غږ ورکوي، خو ډېر لږ کارول کېږي:

د يو ځای نوم	**چېربين**	Zscherben
يو فاميلي نوم (تخلص)	**چيپی**	Zschäpe